

Vliv atomových zbraní na charakter soudobých operací

Článek shrnuje nejdůležitější poznatky a názory amerických vojenských teoretiků na používání jaderných zbraní a jak se projevuje jejich vliv na vedení útočné a obranné operace (boje).

Mohutné účinky atomových zbraní podstatným způsobem ovlivnily organizaci, dosavadní úlohu jednotlivých složek ozbrojených sil a charakter vedení bojové činnosti.

Vojenští odborníci kapitalistických států došli k závěru, že dosavadní složení svazků neodpovídá již soudobým podmínkám boje. Uvádějí, že je především třeba podstatně zvýšit palebnou sílu, operační a bojovou pohyblivost vojsk a vytvořit podmínky pro vedení rozhodné bojové činnosti ve značně větších prostorech vysokými tempy.

Reorganizační proces, který byl započat v americké armádě, byl postupně rozšířen do většiny armád členských států Severoatlantického paktu.

Zatím co v americké armádě byl zaveden „pentomický“ systém, byla v minulém roce přijata západoněmeckou a britskou armádou „jednotypová divize“; na tuto organizaci přecházejí i francouzská, belgická a holandská armáda.

Společným charakteristickým rysem všech reorganizačních změn je snaha vytvořit pružné složení svazků, které by umožňovalo organizovat rychle taktická skupení, odpovídající zámyslu velitele a současně bojové situaci. Vysoké počty osob jsou snižovány na úkor týlových a pomocných útvarů a jednotek. Např. v americké pěší divizi z roku 1957 poklesl počet osob asi o 22 % aniž se snížil počet bojujících osob.

Požadavek zvýšit mobilnost se odrazil v tom, že se zvýšil počet motorových vozidel, obojživelných obrněných transportérů, terénních vozidel a počet organických letounů a vrtulníků. Např. americká pěší divize má divizní útvary motorizovány na 80 až 87 % a pro přepravu pěších bojových skupení, která jsou motorizována jen ze 37 %, je určen nově zavedený dopravní prapor. Obdobný proces probíhá u armád ostatních členských států Severoatlantického paktu.

Nejdůležitější změnou je zavedení prostředků atomového napadení do organické výzbroje svazků. Hlavní výhoda tohoto opatření je v tom, že se atomových zbraní používá operativně podle vytvořené situace, což umožňuje poskytovat nepřetržitou a rychlou podporu pozemním vojskům.

Z rozboru probíhající reorganizace vyplývá, že i přes to, že se velení Severoatlantického paktu snaží dosáhnout jednotného složení svazků, jsou zavedeny v podstatě dva systémy — pentomický a jednotypový. Organizace zaváděná u evropských spojeneckých armád je považována za výhodnější, protože svazky mají již předem připravené brigády, složené z pěchoty i z podpurných prostředků, zatím co americký systém vyžaduje vytvářet taktická skupení z jednotek. U jednotypových divizí se tudíž brigáda stává nejnižším taktickým celkem. Další důležitý poznatek je ten, že divize je prvním velitelským stupněm, na kterém se plánuje použití atomových zbraní.

Podle dosavadní tendence výstavby spojeneckých sil je třeba počítat, že reorganizační proces, spojený se zaváděním organických prostředků atomového napadení do výzbroje svazků bude následovat i u ostatních členských států Severoatlantického paktu.

Prostředky atomového napadení jsou od svazků výše organizovány do samostatných oddílů a skupin zálohy hlavního velitelství. Jejich přehled je uveden v tabulce 1.

Aby byla zabezpečena atomová podpora amerických sil, které jsou na zámořských válčících, a pozemních vojsk spojenců, která nejsou dosud dostatečně vyzbrojena vlastními atomovými zbraněmi, předpokládá se použití různých skupení řízených střel. Základ lehkého skupení řízených střel

Tabulka 1

Prostředek atomového napadení	Dosah (dálka střelby)	Tritolový ekvivalent v kt	Organické začlenění	Stupeň přidělování
Řízená střela REDSTONE	800 km*)	50—500	Skupiny 2 odpal. zařízení	Skupiny armád Polní armády
Řízená střela CORPORAL	120 km	10—500	Oddíly 3 odpal. zařízení	Polní armády Armádní sbory
Dělostřelecké rakety HONEST JOHN	25 km	10—100	Oddíly 4 odpal. zařízení, baterie 2 odpal. zařízení	Armádní sbory Divize: organické baterie**)
Kanóny 280 mm	28 km	10—20	Oddíly 6 hlavních	Armádní sbory
Houfnice 203,2 mm	16 km	2—10	Oddíly 12 hlavních, baterie 4 hlavních	Armádní sbory Divize: organické baterie**)

*) u některých modifikací 320 km

**) u vzdušných výsadkových divizí USA jsou 4 odpalovací zařízení dělostřeleckých raket a houfnice 203,2 mm nejsou.

tvoří oddíl dělostřeleckých raket Honest John; střední skupení je složeno z jednoho oddílu řízených střel Corporal a až ze čtyř oddílů dělostřeleckých raket Honest John a těžké skupení z jedné skupiny řízených střel Redstone. Uvedené prostředky jsou přidělovány od stupně armádního sboru.*)

Další vývoj prostředků atomového napadení pozemních sil je zaměřen hlavně tak, aby se snížil ekvivalent mohutnosti atomové výbušiny, zkrátila příprava střely k odpálení a zvýšila pohyblivost nosičů.

Atomové kanóny ráže 280 mm jsou v současné době překonány. Je vyvíjeno dělo ráže 175 mm a dělostřelecká munice s atomovou náplní menší než 1 kt.

Dělostřelecké rakety Honest John, které mají poměrně těžké odpalovací zařízení, mají být zčásti nahrazeny raketami Little John s dostřelem 16 až 24 km, které jsou lehčí. Počítá se s jejich zavedením hlavně u vzdušných výsadkových divizí.

Řízené střely Lacrosse, které mají dostřel asi 30 km, mají být přidělovány armádním sborům. Hlavní předností této střely proti raketě Honest John je, že je naváděna na cíl rádiovými signály, takže

se zkracuje příprava ke střelbě a zvyšuje se přesnost střelby.

Řízená střela Corporal, jejíž hlavním nedostatkem je poměrně dlouhá doba potřebná na přípravu k odpálení, má být nahrazena střelou Sergeant s pevným pohonným palivem. Dosah nové střely je asi 160 km.

Konečně se pracuje na vývoji řízené střely Pershing s pevným palivem, která má nahradit řízenou střelu Redstone.

U vyvíjených prostředků atomového napadení pozemních sil se projevuje společná charakteristická tendence — snížit ekvivalentní mohutnost atomové výbušiny a sestrojít menší ráže dělostřelecké munice s dostatečnou účinností. Sestrojením střel s pevným palivem se zkrátí doba na přípravu k odpálení a zmenší se počty zabezpečovacích jednotek.

Vojenské vzdušné síly jsou v kapitalistických armádách i nadále považovány za hlavní složku ozbrojených sil a hlavní prostředek dopravy atomových nábojů na cíl. Výhody jsou spatřovány v tom, že mohou provést hromadné úderů do velké hloubky bez zjevných příprav.

Z prostředků vojenských vzdušných sil mohou ve prospěch pozemních sil působit taktické letouny a bezpilotní řízené střely.

*) New Development in Army Weapons, Tactics, Organization and Equipment.

Z kapitalistických armád

V amerických vojenských vzdušných silách jsou do výzbroje zaváděny stíhací letouny „stovkové“ série typu F-104, F-105 a F-106, které dosahují maximálních rychlostí 2000 až 2250 km/hod. a dostupu 20 000 m. Letouny F-104 mají být zavedeny i u jednotek na evropském válčišti a budou dodány evropským členským státům Severoatlantického paktu. Letouny jsou schopny nést atomovou pumu malé a střední ráže.

Z bezpilotních prostředků jsou ve výzbroji taktické řízené střely typu TM-61 Matador a TM-76 Mace s dosahem do 1000 km. Obě střely mohou nést atomovou výbušnou náplň o ekvivalentu do 20 kt. Jejich výhoda spočívá v tom, že je možno jich použít ve dne i v noci a za ztížených povětrnostních podmínek. Má jich být používáno hlavně proti stálým plošným cílům.

Další vývoj těchto prostředků jde v amerických vojenských vzdušných silách ve prospěch řízených střel, které mají v konečné fázi nahradit asi 30 % letounů taktického letectva.

Důležitým poznatkem při rozboru vlivu atomových zbraní na vedení boje a operace je poměr nosičů a průměrné normy přidě-

lované atomové munice. Např. na stupni armádního sboru a polní armády zjistíme, že počet hlavní a odpalovacích zařízení je dvojnásobně až trojnásobně větší než množství přidělené atomové munice. To zabezpečuje, že i při vyřazení většího počtu nosičů může protivník provést atomové úder.

Malé jednotky jsou i za používání atomových zbraní nadále odkázány na podporu klasickým dělostřelectvem. Jeho nedostatek však snižuje možnosti provádět rychlý manévr silami a prostředky, omezuje samostatnou iniciativní činnost jednotek a nedovoluje velitelům útvarů, aby dostatečně ovlivňovali průběh boje vlastními prostředky.

U dělostřelectva se vyžaduje zvýšit doštel za současného snížení váhy zbraně. Přehled klasického i atomového dělostřelectva a raket je uveden na schématu 1.

Velké množství prostředků atomového napadení pozemních sil změnilo i dosavadní úlohu taktického letectva z hlediska podpory pozemních vojsk. Na rozdíl od dřívější praxe, kdy se skupině armád přidělovalo taktické letecké velitelství, složené z několika taktických leteckých armád, počítá se nyní s taktickou armádou s celkovým počtem 1200 až 1500 bojových letounů. Z těchto prostředků je plánováno pro

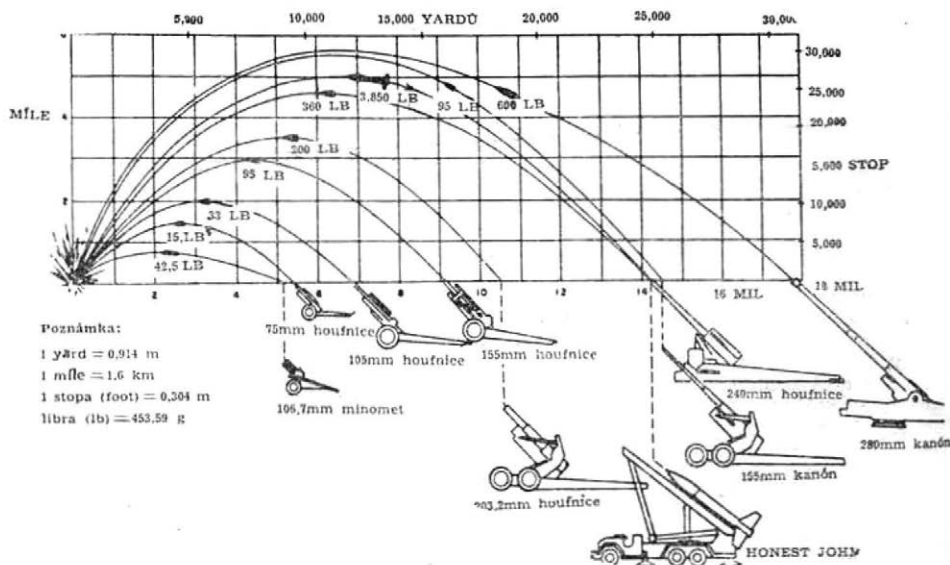

Schéma 1: Přehled klasického a atomového dělostřelectva a dělostřeleckých raket

přímou podporu vojsk jen asi 10 %, pro izolaci bojiště asi 40 % a pro vybojování nadvlády ve vzduchu a úkoly protivzdušné obrany až 50 %. Z toho vyplývá, že pozemní síly se staly méně závislými na přímé letecké podpoře.

Při rozboru jednotlivých druhů vojsk nabývají daleko většího významu obrněná a mechanizovaná vojska pro svoji mohutnou palebnou a údernou sílu, vysokou manévrovost, schopnost využívat rychle účinků vlastních atomových úderů a zejména pro svou odolnost proti zbraním hromadného ničení.

Vzrostla úloha vzdušných výsadkových vojsk, kterých se používá od jednotek v síle zesílené čety, až po svazky k plnění úkolů taktického i operačního významu.

Úkoly klasického dělostřelectva postupně přebírají zbraně hromadného ničení, takže v současné době plní dělostřelectvo jen úkoly bezprostřední přímé podpory vojsk a protibaterijní činnosti.

Atomové zbraně svými mohutnými účinky ovlivnily i charakter operací.

Americký polní řád FM 100-5 uvádí, že atomové zbraně mají být používány hromadně a s překvapením na nejdůležitější cíle a ve spojení s jinými druhy zbraní hromadného ničení. Dosažených výsledků má být využito neprodleně a dříve, než protivník přisune nové síly, nebo nahradí způsobené ztráty. Proto musí být plán použití atomových zbraní úzce sladěn s bojovou činností vojsk.

Při dovedném použití atomových zbraní může být změněn poměr sil ve vlastní prospěch a vojska mohou zahájit rozhodnou bojovou činnost i při početné převaze protivníka. Zatímco dříve byla vyhledávána nejslabší místa v sestavě protivníka, může být dnes veden hlavní úder na hlavní uskupení protivníka, což umožní splnit cíle operace v kratší době. Operace jsou vedeny na značně širokých frontách a do velké hloubky.

Operace mají vysoce manévrový a dynamický charakter s možností přechodu z jednoho druhu bojové činnosti do jiného v daleko kratší době, než dosud. S ohledem na tuto skutečnost jsou přidělována v útočných i obranných operacích stejná pásma činnosti a posilové prostředky, včetně nosičů atomových zbraní. Rozdíl je jen v přidělování atomové munice, jejíž normy jsou v útočných operacích vyšší.

Závěrem této stati je nutno zdůraznit, že velení Severoatlantického paktu považuje atomové zbraně za rozhodující prostředek k dosažení vítězství. Dosavadní tendence

výstavby spojeneckých sil nasvědčuje, že bude pokračovat zavádění dalších nosičů atomových zbraní do výzbroje vojsk, což se dále projeví v organizaci vojsk. Budou vytvářeny početně slabší, avšak plně motorizované útvary a svazky vyzbrojené nejmodernější bojovou technikou. Perspektivy vývoje ukazují, že po vyzkoušení atomových zbraní o malém tritlovém ekvivalentu budou i útvary vyzbrojovány novými bojovými prostředky.

Zvláštnosti útočné operace v soudobých podmínkách

Podle polního řádu amerických ozbrojených sil FM 100-5 je útok považován za hlavní druh bojové činnosti. Jeho cílem je zničit vojska protivníka, zlomit jeho vůli k odporu a ovládnout jeho území.

Atomové zbraně umožňují dosáhnout cíle útočné operace rychleji a s menšími počty vojsk. Počet atomových zbraní, přidělovaný jednotlivým velitelským stupňům je stále zvyšován. Vycházíme-li např. z poznatků ze cvičení 7. americké armády WINTER SHIELD*) v roce 1960, ve kterých se na armádní sbor počítalo s více než 40 atomovými údery, lze vyvodit, že polní armáda se třemi až čtyřmi armádními sbory může být přiděleno 120 až 160 atomových střel a granátů a skupině armád o dvou až třech polních armádách 250 až 300 atomových jednotek.

Zvláštností je, že přes 80 % těchto prostředků je malé ráže od 1 do 10 kt.**). Prostředky malé účinnosti jsou přidělovány nižším stupňům — divizním a armádním sborům k řešení taktických úkolů. Tato praxe je v souladu s názory amerických vojenských odborníků, kteří uvádějí, že malých ráží je možno v soudobých vysoce pohyblivých podmínkách lépe využít s ohledem na bezpečnost vlastních vojsk.

Na druhé straně se však zvýšení počtu přidělovaných atomových zbraní, z nichž většina je malé účinnosti, neprojevilo v celkové ekvivalentní mohutnosti. Tato tendence má i nadále pokračovat a zaměření výzkumu to potvrzuje, neboť v krátké době má být dokončen vývoj atomové zbraně o mohutnosti do 1 kt.

Z počtu přidělovaných zbraní se počítá, že polovina i více bude používána v atomové přípravě a zbytek k podpoře útoku.

*) Frankische Tag, 5. 2. 1960.

**) Probleme de Arta Militara, 3/1959.

Z kapitalistických armád

Atomová příprava útoku má být provedena s překvapením — 20 až 30 minut před vyražením vojsk k útoku. Může na ni navazovat i dělostřelecká příprava útoku. Atomové údery mají být provedeny na celou hloubku operačního učenění protivníka. Počítá se, že mohutným úderem s překvapením budou způsobeny obránci tak velké ztráty, že průlom celé taktické hloubky obrany bude proveden rychle a bez zvláštních obtíží.

Z poznatků ze cvičení v posledních letech a z teoretických prací vojenských odborníků vyplývá, že se počítá provést na každou prvosledovou divizi obránce 6 až 10 atomových úderů, každý o mohutnosti 2 kt, na každou druhosledovou divizi 4 až 6 úderů o mohutnosti po 15 kt a na ostatní svazky v prostoru soustředění 3 až 4 úderů o mohutnosti po 20 kt.

Příprava útoku má být krátká a nemá přesahovat dobu 40 až 50 minut, aby protivník nemohl provést manévry sil a prostředků do mezer vzniklých po atomových úderech. Proto se doporučuje použít i chemických zbraní a palby dělostřelectva vést přímo do prostoru atomových úderů. Američané nevylučují ani variantu atomové přípravy v trvání i několika hodin, při které se však počítá kromě ničivých účinků tlakové vlny i s pronikavou radiací.

Masové používání zbraní hromadného ničení, zejména atomových, podstatně ovlivnilo i dobu přípravy útočné operace, množství použitých sil, posilování vojsk, operační učenění a rozmach a formy operace.

Americké předpisy a poznatky ze cvičení potvrzují, že přípravy k útočné operaci se podstatně zkracují. Porovnáme-li např. dobu přípravy útočné operace z druhé světové války na stupni polní armády s předpokládanou dobou v soudobých podmínkách, došlo k jejímu zkrácení z jednoho až tří měsíců na 15 dní i méně. Zkrácením přípravy útočné operace se sleduje cíl dosáhnout překvapení, předejít protivníka v zahájení operace a neposkytnout mu dostatek času k organizování a zesílení obrany. Zkrácení doby přípravy útočné operace klade však zvýšené požadavky na práci velitelů, štábů i vojsk a na tylové orgány.

Ze cvičení amerických vojsk dále vyplývá, že útočné operace je možno zahajovat i se slabšími silami, než tomu bylo dříve. Masové použití zbraní hromadného ničení umožňuje dokonce zahajovat útočné operace se stejnými nebo i slabšími silami,

neboť se jimi vytvářejí reálné možnosti dosáhnout výhodného poměru sil při zahájení operace.

Předpokládá se, že polní armáda na hlavním směru úderu skupiny armád může mít 10 až 15 divizí, učeněných do 3 až 4 armádních sborů. Skupina armád může mít 30 až 35 svazků, z toho 1 až 2 vzdušných výsadkových a asi pětinu celkového počtu divizí obrněných, učeněných do dvou až tří polních armád.

V soudobých podmínkách dochází k snižování posilových prostředků. Porovnáme-li množství posilových prostředků na jednotlivých stupních z druhé světové války se soudobým posilováním, vidíme, že došlo až k několikanásobnému snížení.

Vzhledem k tomu, že atomové zbraně umožňují ničit a umlčovat cíle do velké hloubky, předpokládá americké velení, že maximum sil je možno uskupovat do prvního sledu, aby byl zabezpečen silný počáteční úder. Při cvičeních se potvrzuje, že u polní armády i skupiny armád téměř všechny síly jsou učeňovány do jednoho sledu a zálohy jsou poměrně slabé — od několika svazků do zesíleného armádního sboru. Na nejdůležitějších válčističích se připouští i varianta operačního učenění skupiny armád i polní armády do dvou sledů. S učeněním vojsk do dvou sledů se počítá zpravidla jen v taktickém měřítku, zejména u divizí a armádních sborů.

Použití atomových zbraní se nejvýrazněji projeвило v rozmachu soudobých útočných operací.

Především se zvětšily šířky útočných pásem svazků a svazů. Podle poznatků ze cvičení v posledních dvou letech útočí vojska na směru hlavního úderu v těchto pásmech: divize od 15 do 30 km, armádní sbor od 60 do 80 km, polní armáda do 180 km a skupina armád od 350 do 400 km. Vzhledem k tak širokým pásmům činnosti se předpokládá, že bojová činnost bude probíhat na jednotlivých operačních směrech, zejména podél komunikací. Nepočítá se se souvislou frontou, nýbrž ze mezi útvary a svazky budou velké mezery.

Se šífkami pásem činnosti se zvětšily i hloubky soudobých útočných operací. Počítá se, že hloubka operace skupiny armád bude dosahovat 400 km i více, polní armády 200 až 250 km.

Současně se zvětšilo i tempo útočné boje a operace z 20 až 25 km na 40 až 45 km za den. Vysokého tempa má být do-

sahováno, kromě dovedného využívání účinků atomových úderů, zasazováním vojsk do boje z chodu, prolamováním postavení a pásem z chodu, nepřetržitou bojovou činností ve dne i v noci, použitím vzdušných výsadků v taktickém i operačním měřítku apod.

Atomové zbraně ovlivňují i formu vedení útočných operací. Průlom je možno provádět buď s vojsky v dotyku nebo zasazením úderného uskupení z hloubky z chodu, bez zaujetí výchozího prostoru k útoku. Druhá forma je podle názoru amerického velení výhodnější a lépe odpovídá soudobým podmínkám.

Úderná uskupení se doporučuje vytvářet z vysoce mobilních vojsk, zejména obrněných, tankových a motorizovaných útvarů a svazků.

V odborném tisku se zdůrazňuje, že úderná uskupení mají se soustřeďovat jen k plnění úkolu a pak se mají ihned rozptýlit, aby nevytvářela výhodný cíl pro atomové napadení protivníka.

Předpokládá se, že v průběhu útočné operace bude často docházet k prudkým a krátkým střetnutím s vojsky protivníka. Bojová činnost bude vysoce manévrová a různorodá. Často se bude přecházet rychle z jednoho druhu bojové činnosti do druhého. Činnost vojsk bude usměrňována k tomu, aby protivník byl nucen soustřeďovat síly a vytvářet tak výhodné cíle pro použití atomových zbraní. Zvýšený důraz je kladen na možnost samostatné činnosti malých jednotek i útvarů a svazků.

Americké velení věnuje velkou pozornost i vertikální pohyblivosti. V širokém měřítku se počítá zejména s použitím taktických vrtulníkových výsadků v síle od zesílené pěší čety do zesíleného bojového skupení. Použití vzdušných výsadků bude usnadněno nesouvislostí fronty. Jejich úkolem může být ovládnout obranné postavení, důležité přechody přes vodní překážky, ničit zjištěné atomové zbraně, ovládnout při pronásledování důležité objekty, jako jsou komunikační uzly a soutěsky apod. Operačních vzdušných výsadků v síle od jednoho do několika svazků se předpokládá použít k řešení úkolů operačního charakteru v bližší i další operační hloubce.

Možné rozmístění prostředků atomového napadení pozemních sil v útočné operaci je uvedeno na schématu 2.

Závěrem této stati je nutno zdůraznit, že Američané předpokládají, že útočné operace budou zahajovat vyrovnanými nebo

i slabšími silami. Jsou toho názoru, že rozhodnou bojovou činností jim umožní soustředěný úder nukleárními zbraněmi provedený s překvapením do celé operační hloubky protivníka.

Při plánování počítají s rychlým průlomem celé taktické hloubky obrany a s rozvinutím úspěchu do celé operační hloubky.

Velký rozmach útočných operací si vyžádá vyčleňovat do úderných uskupení vysoce pohyblivá vojska, především tankové a motorizované útvary a svazky. Aby se zabezpečilo maximální využití vlastních atomových úderů, jsou vojska uskupována do jednoho operačního sledu. Vedle tankových a mechanizovaných vojsk nabývají na významu vzdušné, především vrtulníkové výsadky. Bojová činnost vojsk je vedena na operačních směrech, hlavně podél komunikací. Počítá se s nesouvislou frontou a se značnými mezerami mezi útvary a svazky.

Zvláštnosti obranné operace v soudobých podmínkách

Soudobý obranný boj je charakterizován zvýšenou manévrovostí, rozptýlením vojsk a zvětšením šířky i hloubky obrany. Atomové zbraně umožňují využít obranné taktiky ke klamání a ničení útočníka, a poskytují řadu možností získat iniciativu. Podle služebního řádu FM 3-5 se má atomových zbraní používat tak, aby byla ničena živá síla a technika protivníka před předním okrajem obrany, v taktické i operační hloubce, aby byl ztížen manévr vojsk útočníka, ztíženo velení, součinnost a spojení protivníka a aby byly vytvořeny podmínky k přechodu do všeobecného útoku.

Výrazem soudobého pojetí obrany je mobilní obrana, která nejlépe splňuje požadavek pružnosti a mobility. Podstata mobilní obrany a její výhody jsou spatřovány v tom, že se široce a všestranně využívá manévru živou silou, palebními prostředky, zejména atomovými zbraněmi, že je možno uchovat iniciativu, ničit protivníka hromadnými údery atomových zbraní a protiúderů a protiztečemi vojsk z hloubky. Podstatná výhoda mobilní obrany proti pozici obraně spočívá v soustředění hlavních sil v hloubce obrany, což vytváří výhodné možnosti k rychlému přechodu z obrany do útočné činnosti.

Obdobně jako v útočných operacích zvětšily se v posledních letech i šířky obranných pásem.

Z kapitalistických armád

Již v r. 1957 při cvičení Counter Punch*) bránila skupina armád pásmo 400 až 420 km i více široké, polní armáda 180 km, armádní sbory na hlavním směru 40 až 65 km široké. Při porovnání s normami v útočné operaci je zřejmé, že šířky pásem jsou přibližně stejné.

Rovněž se zvětšily i hloubky obrany. Podle údajů časopisu The Army (Dezember 1956) dosahuje hloubka prvního strategického sledu vytvářeného skupinou armád 160 až 200 km i více.

Poměrně velká hloubka obrany umožňuje rozmístovat jednotlivá pásma na takovou vzdálenost od sebe, aby útočník byl nucen před zahájením útoku na další pásmo přeskupovat síly a prostředky. Při cvičeních zaujímaly divize bojové sestavy do hloubky až 30 km i více, armádní sbory do 60 km a polní armády 90 km i více a skupina armád 160 až 200 km i více.

Velká hloubka nutí obránce budovat obranu nestejněměrně. Na hlavních směrech je zpravidla více a lépe ženižné připravených hlubokých pásem, zatímco na vedlejších směrech se víc využívá přírodních překážek.

Podle poznatků z operační přípravy může být operační učenění skupiny armád a polní armády v jednom sledu, zatímco armádní sbory a divize mají sestavu ve dvou sledech.

Za používání atomových zbraní vzrostl význam záloh všech stupňů. Zatímco za druhé světové války byly např. strategické zálohy velmi malé a na evropském válečném nepřesáhly nikdy 10 % všech zasazených divizí,**) vzrostl v soudobých podmínkách značně jejich význam. Podle cílů obrany mohou se strategické zálohy skládat ze samostatných armádních sborů a samostatných svazků a útvarů zbraní hromadného ničení. Tyto zálohy mohou být rozmístěny především na ohrožených směrech v hloubce 200 až 300 km od předního okraje obrany. Kromě toho může být vytvořena záloha atomových zbraní, kterou jsou velitelé povinni vyčlenit z přidělených prostředků. Tyto zbraně mohou být použity jen se souhlasem nadřízeného velitele.

Rozhodujícím prostředkem obrany jsou atomové zbraně, jejichž převážná část je ráže do 20 kt. Podle poznatků ze cvičení počítá se s přidělením 9 atomových nábojů na divizi a asi 30 na armádní sbor. Z toho

lze vyvodit, že polní armádě o dvou až třech armádních sborech může být v obraně při dělení 60 až 90 a skupině armád o dvou polních armádách do 180 i více atomových nábojů.

Podle druhu přidělených atomových zbraní jsou odpalovací zařízení rozmístována tak, aby bylo co nejvýhodněji využito jejich dostřelu. Dělostřelecké rakety Honest John a atomové kanóny 280 mm mohou být rozmístěny v hloubce do 12 km, řízené střely Corporal do 40 až 60 km a balistické střely Redstone do 80 až 100 km. Taktické řízené střely TM 61 Matador mohou být v hloubce 100 až 140 km.

Z toho vyplývá, že atomová děla a dělostřelecké rakety Honest John mohou vzhledem k svému umístění ničit protivníka do hloubky 13 až 15 km před přední okraj obrany a řízené střely Corporal prakticky do celé hloubky operačního učenění polní armády (schéma 3).

V soudobé obraně značně vzrostl význam velení a součinnosti. Otázka velení je obdobně jako v útočných operacích ztížena velkým rozmachem a rychlým spádem boje. Velitelská stanoviště jsou rozmístována ve značné hloubce, která činí u skupiny armád 150 až 170 km a u polních armád 80 až 90 km od předního okraje obrany.

Poznátka z operačně taktické přípravy amerických vojsk potvrzuje, že obdobně jako v útočných operacích, vzrostl i v obraně význam vzdušných výsadků. Taktických vzdušných výsadků v síle jednoho až dvou bojových skupení může být použito k ničení zjištěných atomových zbraní, nebo při provádění protiúderů a protiztečí. Operačních výsadků v síle jedné až dvou vzdušných výsadkových divizí se předpokládá použít hlavně při přechodu do všeobecného útoku k ovládnutí důležitých objektů pro rozvíjení útočné operace.

Kromě toho se počítá, že se bude rozšířle používat záškodnických a průzkumných jednotek speciálních skupin k ničení odpalovacích zařízení řízených střel, velitelských stanovišť, spojovacích uzlů, týlových zařízení, ženižních staveb apod. Jednotlivé skupiny mohou být vytvářeny v síle do 15 osob.

Jedním z hlavních projevů aktivity obránce zůstává i v soudobých podmínkách protipříprava. Američtí odborníci předpokládají, že podle rozsahu použitých prostředků může již protipříprava změnit nevýhodný poměr sil a přivodit rozhodný obrat ve vedení obranné operace.

*) Operačně taktické normy podle Probleme de Artillerie č. 3/1959.

**) The Army Combat Forces Journal, May 1954.

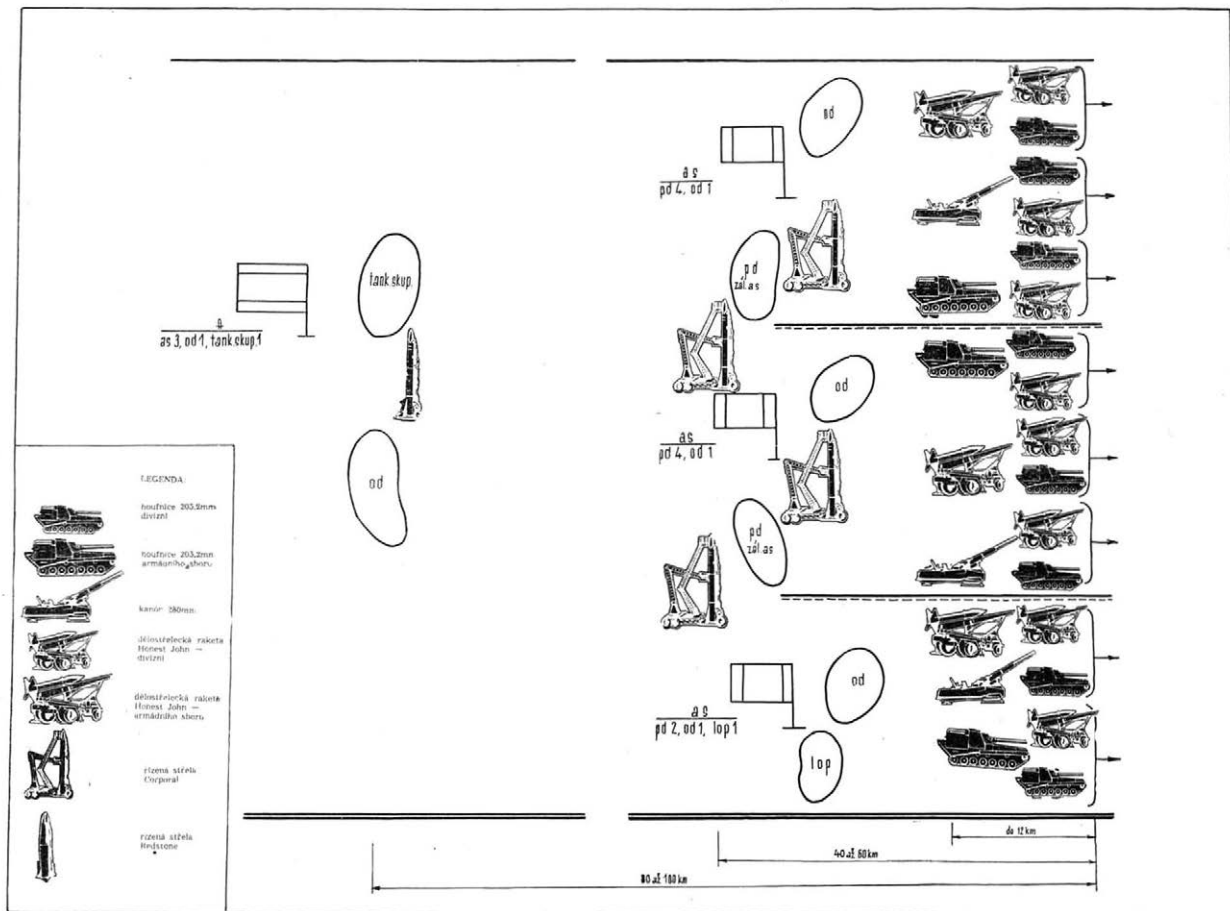
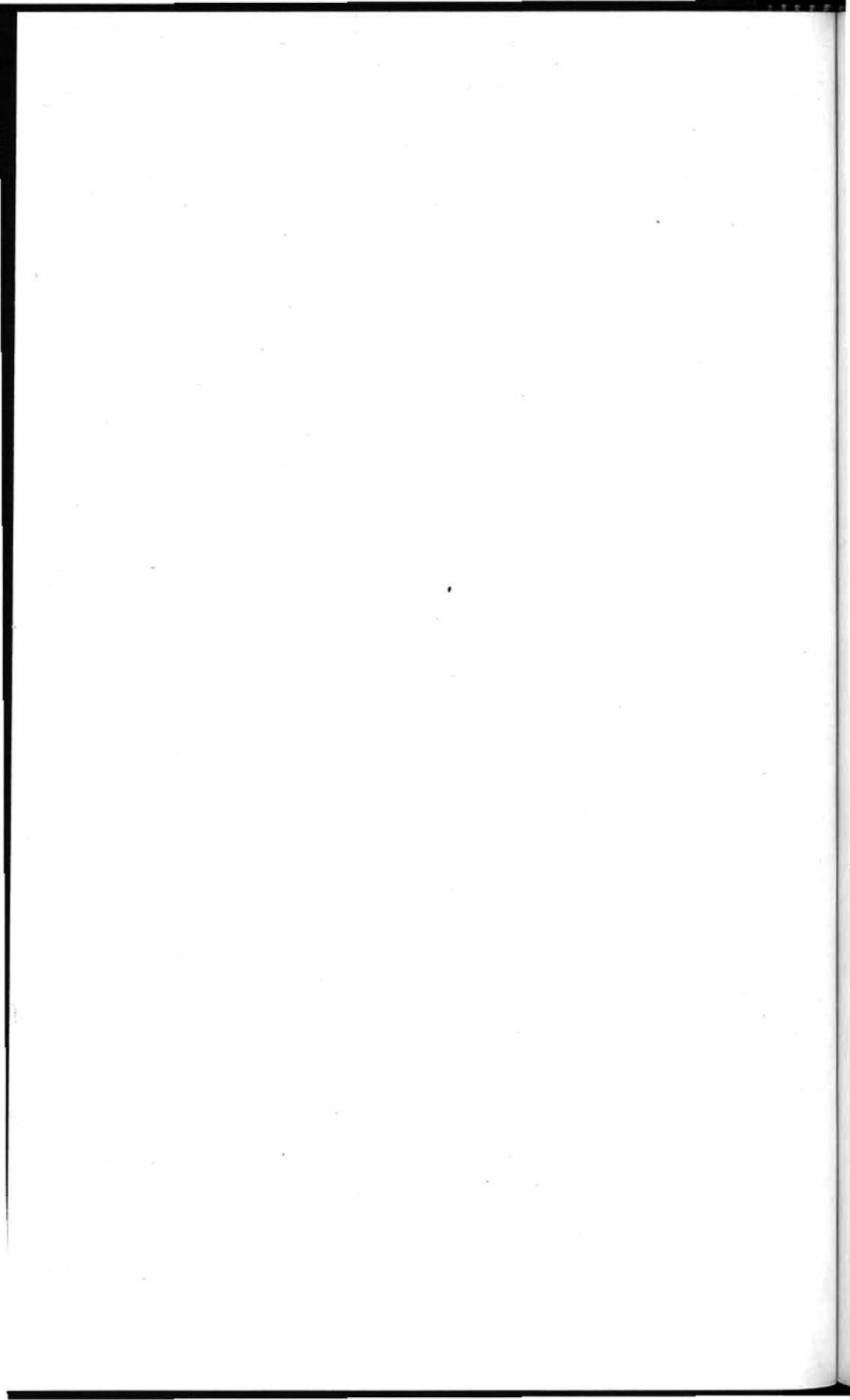

Schéma 2. Rozmístění prostředků atomového napadení v útočné operaci

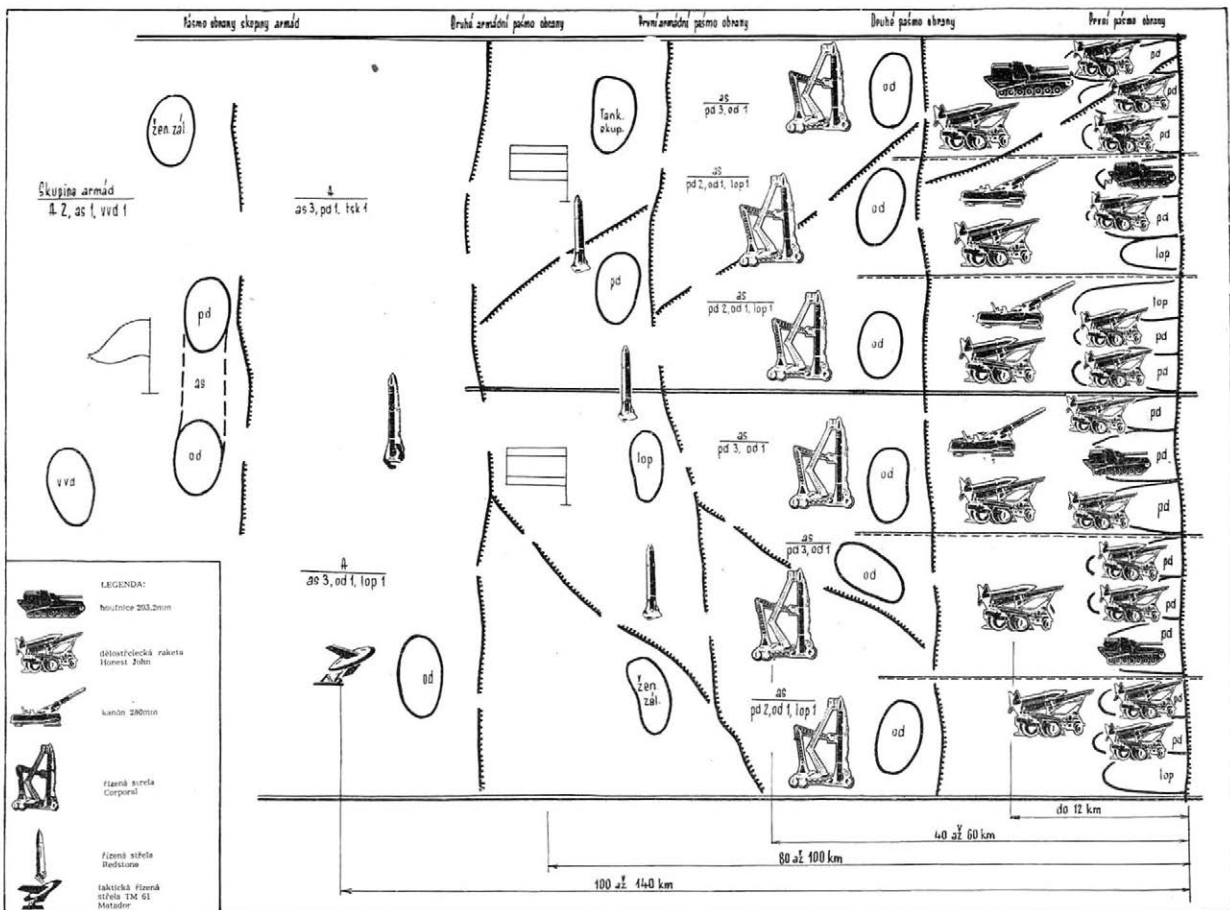
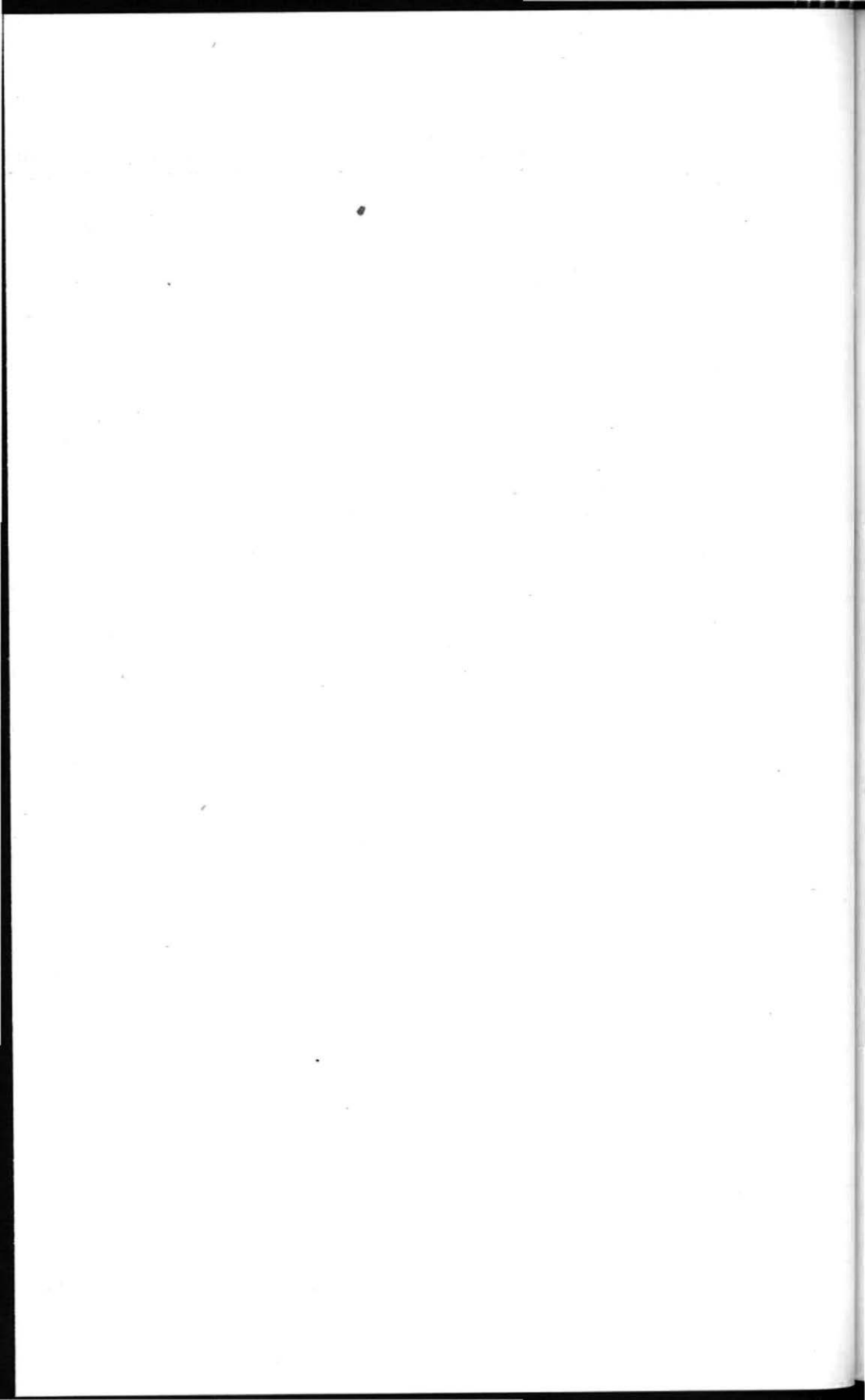

Schéma 3. Rozmístění prostředků atomového napadení v obranné operaci

Velký význam při protipřípravě má volba vhodného okamžiku provedení atomových úderů. Podle poznatků mohou být úderý provedeny zpravidla na začátku dělostřelecké protipřípravy, čímž je možno dosáhnout překvapení; počítá se však i s úderý v průběhu protipřípravy, zvláště když nebylo dosaženo předpokládaných výsledků již na jejím začátku. Praxe však potvrzuje, že se nevylučují ani úderý při ukončení protipřípravy nebo dokonce při zahájení útoku.

Za příznivých povětrnostních podmínek se doporučuje použít i pozemních atomových úderů, jimiž je možno zamořit terén a vytvořit velmi obtížné podmínky pro útočníka.

Délka protipřípravy nemá přesahovat 30 minut. Kromě atomových zbraní může být v jejím průběhu použito i ostatních zbraní hromadného ničení, zejména bojových chemických látek.

Nejvíce cílů pro atomové zbraně se předpokládá v hloubce do 30 km od předního okraje, tj. v hloubce prvního sledu polní armády. V této hloubce mohou být divize prvního sledu ničeny úderý atomových kanónů a houfnic, jakož i dělostřeleckých raket Honest John, a divize druhého sledu řízenými střelami Corporal. Na druhé sledy armád se předpokládá provést úderý řízenými střelami Corporal a Redstone.

Za používání atomových zbraní zůstává protizteč a protiúder nejdůležitějším prostředkem k dosažení cíle obrany. Při přípravě protizteče a protiúderu je zvláště důležité úzce sladit plán atomové podpory s plánem boje, aby vzniklé zamoření neohrozilo úspěch protizteče.

V mobilní obraně se předpokládá, že atomové úderý budou provedeny hlavně na jednotky, které pronikly do vytvořeného pytle, a jen část bude určena na druhé sledy a zálohy.

V pozici obraně jsou naopak ničeny především druhé sledy a zálohy přisunované z hloubky.

Cíle obrany se dosáhne přechodem vojsk do všeobecného útoku. Před přechodem do útoku je nutno vybojovat nadvládu ve vzduchu a ničit nejdůležitější objekty v celé hloubce.

Závěrem stati je možno říci, že za používání atomových zbraní se značně zvětšila aktivita a mobilnost obrany.

Především se značně zvětšily šířky pásem obrany, což způsobuje, že vznikají velké

mezery mezi jednotkami. Vojska jsou nucena bránit především směry, výhodné pro vedení útočné operace, a mezery přehrazovat jen ženijními zátarasy a palbami.

Vzhledem k poměrně malým hustotám obranné sestavy a zpravidla krátké době na ženijní úpravu, jsou velké mezery poměrně nejslabším článkem obrany.

Další důležitou vlastností soudobé obrany je její značná hloubka, což vyžaduje, aby obrana byla budována nestejnoměrně; na výhodných směrech pro útočníka bude zpravidla více lépe vybudovaných pásem a postavení.

Rozhodujícím prvkem obrany jsou atomové zbraně, jejichž účelné použití může nejen vyrovnat nevýhodný poměr sil, ale přivodit i zvrat ve prospěch obránce. Výsledek do značné míry závisí na činnosti průzkumných jednotek a zpravodajských orgánů. Při cvičeních spojeneckých vojsk docházelo k tomu, že obránce byl schopen vyčerpat jen část přidělených atomových zbraní, protože průzkum nezjistil včas dostatečný počet vhodných cílů.

Z á v ě r

Z rozboru názorů amerických vojenských odborníků a z manévrů a cvičení vojsk vyplývá, že jejich operační i taktické koncepce a zásady jsou plně založeny na použití zbraní hromadného ničení a domnělé technické převaze. Těžiště těchto koncepcí a zásad spočívá v tom, že se přisuzuje prvoradá úloha atomovým zbraním a jejich nosičům — strategickému letectvu, taktickým letounům-nosičům atomových pum, řízeným střelám, dělostřeleckým raketám a atomovému dělostřelectvu.

Hromadné používání atomových zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení má zabezpečit, aby bylo možno dosáhnout maximálního překvapení, zahajovat operace s vyrovnanými nebo i slabšími silami, vytvářet výhodný poměr sil, získat a udržet iniciativu a atomovou nadvládu, rozvinout operace velkého rozmachu, dosahovat cíle operací v kratší době a rychle ničit síly protivníka.

Se zřetelem na předpokládaný rozsah přidělování prostředků atomového napadení pozemních sil a jejich technické vlastnosti může v rámci polní armády provádět úderý přes 70 % prostředků jen do hloubky asi 20 km a jen menší část (30 %) do větší hloubky. Z tohoto poznatku vyplývá, že jsou-li vlastní vojska umístěna ve větší hloubce, mohou být uchráněna před velkými ztrátami.

Z kapitalistických armád

Z rozboru rozmístění těchto prostředků vyplývá, že v rámci polní armády je přes 95 % nosičů AZ rozmístěno v hloubce 4 až 12 km a jen poměrně malá část (asi 5 %) v hloubce do 100 až 140 km. Tato skutečnost je důležitá při plánování průzkumu a paleb.

Je rovněž důležitá i ta skutečnost, že v rámci polní armády a armádního sboru je dvakrát až třikrát více nosičů, než přidělované atomové munice. Je proto třeba zaměřit průzkum především k tomu cíli, aby bylo zjištěno umístění řízených střel a prostorů jejich laborace.

Závěrem této stati je nutno zdůraznit, že Spojené státy využívají atomových zbraní již v míru k politice zastrašování, k udržování jiných kapitalistických zemí ve své podřízenosti a k vedení propagandy o domnělé vojenské a technické převaze. Dokumentoval to náčelník štábu pozemních sil USA gen. Lemnitzer, který prohlásil, že „atomové zbraně mají působit jako zastrašovací síla k dosažení vojenskopolitických cílů americké armády“.

Veliké vědecké a technické úspěchy Sovětského svazu však přesvědčivě dokazují, že Spojené státy značně zaostaly a nejsou schopny vyrovnat značný předstih Sovětského svazu.

Prameny:

- Polní řád amerických ozbrojených sil FM-100-5
- New Development in Army Weapons, Tactics, Organization and Equipment by Marvin L. Worley, 1959
- Army Information Digest, srpen 1959, duben 1960
- Army, říjen 1959
- Frankische Tag, 5. 2. 1960
- Probleme de Arta Militara 3/1959
- The Army Combat Forces Journal, May 1954

Автор подытоживает самые важные познания и взгляды американских военных теоретиков по применению ядерного оружия, показывая, каким образом проявляется влияние его на ведение наступательной и оборонительной операций (боя).
